

קול צופיין

קול צפ"ן נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1282

יתרו תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

שובבי"ם, תיקון הגאולה

שובבי"ם - התחברות לברית אבות

ירדו למצרים כדי להיות ראויים לתפקידם

מתן תורה הוא לא רק ריפוי מטומאת מצרים, מתן תורה הוא היעד האמיתי של עם ישראל. כל השעבוד במצרים מכשיר את עם ישראל לקבל את התורה. הירידה למצרים נועדה לזכך את עם ישראל שיהיה ראוי למלא את תפקידו, התפקיד שנכרתה עליו ברית "אני הנה בריתי אִתְּךָ וְהָיִיתָ לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם". לקדש את שם ה' בכל העולם "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו". כדי שיוכל ליישם את תפקידו הוא צריך להיות תמיד עם אלוהים וְהִקְמִיתִי אֶת בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֶרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתֶיךָ לְבְרִית עוֹלָם לְהֵיוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים וּלְזֶרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ.

יציאת מצרים מתקיימת בקבלת התורה

לצורך תפקידו הגדול של עם ישראל הוא מקבל תורה. בזכותה שורה עלינו שכירת ה'. בזכותה אנו גם משתחררים מתרבות מצרים וגם מלמדים את העולם איך להשתחרר מטומאות ומעבדויות אחרות. בזכותה מתקיימת בנו ברית האבות. על כן כתב רבי צדוק הכהן מלובלין (קומץ המנחה ב, עט) בשם האר"י ז"ל ש"ימי השובבים הם עת ל'תקון הברית' שהם תורה, והוא 'תקון הברית'. מה שאין פו 'יראה' הוא רק 'שמירת הברית' אבל לא תקונו. שיהא כל תאוות רק לדבר אמת. רק ההתחלה צריך להיות בכבישה".

שתי פעולות בימי השובבי"ם

במילים קצרות אלו מסביר רבי צדוק בשם האר"י הקדוש שבימי השובבי"ם יש שתי פעולות. החשובה שבהן היא ההתחברות לברית אבות, התחברות לשליחות של עם ישראל הכתובה לעיל. הפעולה השניה היא שמירת הברית מפני מפריעים כמו טומאת מצרים. שהרי אי אפשר להתחבר לקדושה כשנמצאים בשערי הטומאה. לכן בימים אלו אנחנו מתקדשים ומטהרים מכל מה ששייך לטומאת מצרים.

דברי הברית על לוחות הברית בארון הברית

לכן נקראו הלוחות "לוחות הברית" (דברים ט) והתורה נקראת "ספר הברית" (שמות כד), והארון נקרא "ארון הברית" (דברים י). ועשרת הדברות נקראות

"דברי הברית" (שמות לד). שבאמצעות התורה ומצוותיה אנחנו יכולים לקיים את התפקיד שלנו. את המטרה שבגללה נברא עם ישראל. באמצעות התורה הזו ומצוותיה אנחנו יכולים לדבוק באלוהים ומתקיים בנו "אחרי ה' אלהיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצוותיו תשמרו ונקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקו" (דברים יג ה).

בזכות הברית יצאנו ממצרים

בתקופה זו אנו מזכירים לעצמנו כי כל יציאת מצרים ומתן תורה הם בזכות הברית. בזכותה נקרע ים סוף. "וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני החתי האמורי והפרזי והיבوسی והגרגשי לתת לזרעו ותקם את דברך כי צדיק אתה: ותרא את עני אבותינו במצרים ואת זעקתם שמעת על ים סוף". בזכותה נתן ה' למצרים את עשר המכות "ותתן אותן ומפתים בפרעה וכל עבדיו וכל עם ארצו כי ידעת כי היזיד עליהם ותעש לך שם פהיזם הגה" בזכותה גם תהיה הגאולה העתידה "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר" (ויקרא כו מב).

על ידי לימוד תורה מתקנים פגם הברית

על פי זה כתב בספר "אוהב ישראל" (פרשת ויחי): "ועקר השוכה הוא ע"י תורה ותפלה וצדקה. כל אחד ואחד לפי יכלתו, וכפרט בלמוד תורה שבע"פ ולקבר הלכה בלבון וברור יפה בנה הוא מקבץ חלקי הטוב והניצוצין קדישין ומבקר אותן מתוך הקלפות להוציא בולעם מפייהם. בסוד חיל בלע ויקאנו (איוב כ, טו) וזהו עקר התקון של פגם הברית. כי למוד תורה שבע"פ בכונת הלב וביראת שמו ית' הנקבד והנורא".

תורה לשמה - תורה שמביאה גאולה

ומסיים שם "וכל שכן מי שאוהב ללמוד תורה לשמה ממש". שתורה לשמה היא התורה שמביאה גאולה לעולם שכן אנחנו מתפללים עליה בברכת אהבת עולם "בעבור שמך הגדול" ללמוד תורה שתביא גאולה וישובור עול הגוים מעל צנארנו והולכינו מהרה קוממיות לארצנו. כי אל פועל ישועות אתה ובנו בחרת מכל עם ולשון. וקרבנו מלכנו לשמך הגדול באהבה להודות לך וליחדך ליראה ולאהבה את שמך". תורה מתוך קירבה לשם ה' הגדול. תורה שמביאה אהבת שם ה'. תורה לשמה, תורה של גאולה.

לימוד תורה עדיף מתענית וסיגופים

לכן כתב בספר שם משמואל (ויחי תרפ"א): "וממוצא הדברים הנה ימי השובבי"ם ת"ת הם זמן התקון לחטאי הידוע, ויש שמותענים ועושין סיגופים, מוטב שיאמר כל אחד לנפשו מוטב להשתעבד בביתה של תורה ולעצמם את כל מעשיו ותהלוכותיו שיהיו בדרך התורה ולא להשתעבד לתעניות וסיגופים. כמו שהגיד כ"ק זקני האדמו"ר הגדול וצללה"ה מקאצק שההלך בדרך התורה הוא הגדול שבסיגופים לגוף, עכ"ל. ומוכן שהאיש השם שקמו להשתעבד לתורה, הן ביגיעת הלימוד והן בעצמם תהלוכת מעשיו עפ"י דרכי התורה, מועיל יותר מכל סיגי הגוף".

השל"ה – תשובה, תפילה, צדקה, תורה

השל"ה הקדוש כותב כי צריכים, ביחד עם הלימוד, לתת גם צדקה. כך הוא כותב בספר שמוות: "אלו התבות של שובבי"ם ת"ת, רומזים לארבע חומות "תשובה" "תפילה" "צדקה" "תורה". פי שובבים רמזו ל"שובו בנים שובבים", ובמה? בתבת ת"ת, ראשי תבות תשובה תפילה, וגם ראשי תבות תלמוד תורה, וגם תבת תת הוא לשון נתינה רמז לצדקה".

דרבו של מרן הרב אליהו זצוק"ל בשובבים

בגלל הענין הזה היה מרן הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל מורה לכל תלמידיו לעשות בימי השובבי"ם תענית דיבור עם לימוד וקריאת תהלים שחשובים כמו לימוד תורה. ולא היה מורה על תעניות, למרות שבמגיד מישרים כתוב כי מרן רבי יוסף קארו זצוק"ל עשה תעניות בימי השובבי"ם. וכך מובא בספרים רבים אחרים. לדעתו בדור הגאולה ההתחזקות צריכה להיות בעיקר בדיבור נכון ולהזהר מדיבורים אחרים שעלולים להביא תקלה גדולה, במיוחד בעת הגאולה.

תיקון הדיבור בעת הגאולה

תועבת מצרים – קלקול הדיבור

שמו של פרעה הוא פה רע. שהיה דיבורו מקולקל בדברי כפירה באומרו: "לא ידעתי את ה'" (שמות ה, ב) מדבר בגאווה "לי יאורי ואני עשיתני". מבטיח פעמים רבות ולא מקיים. הפה הרע שלו מתחיל מהעין הרעה שבה היה מסתכל על כך דבר. במקום לראות את הטוב של ישראל שהצילו את מצרים מרעב, הוא רואה בהם איום. לכן מזהיר יעקב את בניו מעין הרע של המצרים (בראשית מב).

משה מתקן את הדיבור שלו

משה, שגדל בבית פרעה, נפגע בדיבור והיה כבד פה וכבד לשון. כשהחלה הפקידה של עם ישראל נדרשו ישראל לתקן את קלקול הדיבור שלהם. זה מתחיל במשה שנדרש לתקן את הדיבור שלו כלפי עם ישראל, להתסכל עליהם בעין טובה ולא ליחס להם חוסר אמונה (שמות ד). גם בני ישראל נדרשו להתמודד במשך ארבעים שנה עם הפה הרע - שהוא ירושת תרבות פרעה. הם נדרשו להתנתק מהמתאוננים על הברש, מהבוכים בחטא המרגלים. נדרשו להודות לה' על כל הטובות שעשה להם, להשתמש בפה לחינוך הילדים, לחיזוק ולהעצמה וכמובן ללימוד תורה.

בתקופת השובבי"ם לאמץ לעצמנו דיבורים נקיים

בתקופת השובבי"ם אנו צריכים לאמץ לעצמנו דיבורים נקיים מכל חשש איסור של שקר וחנופה, לשון הרע ורכילות, נדרים ושבועת שווא, קללות והלבנת פנים. בעיקר יש להיזהר מדיבורים מחלישים, כמו הדיבורים המחלישים של המרגלים שסותרו את דברי משה רבנו ואמרו שאין סיכוי לכבוש את הארץ בגלל הענקים, "פי תזק הוא מןנו" (במדבר יג, א).

תיקון הדיבור בימות המשיח

המשיח ינהל את העולם בדיבור בלבד. "ויצא חקר מגזע ישי ונצר משרשי יוסף: ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה': וקריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אָזְנוֹ יוכיח: ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ והקה ארץ בשבת פיו וקריח שפתיו ימית רשע" (ישעיה יא). אמנו ואמנו.

יציאה מהתרבות הקלוקלת של מצרים

יציאה מתרבות העריות של מצרים

שורש גלות מצרים נעוץ בקילקול עריות. מדובר בריקבון מוסרי שהחל בראשי העם ובמלכות עצמה. אנו מוצאים את פרעה חומד את שרה אמנו. גם אשת פטופר מבקשת להחטיא את יוסף. תועבה רדפה תועבה בדרגים הגבוהים ביותר. כאשר המלך ושריו מתנהלים בשפלות שכזו, הדבר מחלחל אל המון העם והופך לתרבות מדינית שלמה של זוהמה.

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו

התורה מזכירה לנו להתרחק מהנהגת ארץ מצרים בעריות. "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחוקתיהם לא תלכו: את משפטי תעשו ואת חוקתיהם תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם" (ויקרא יח). בפרשה הזו התורה מזהירה אותנו בעיקר לא להיכשל באיסורי עריות. כל זה בגלל שמצרים נקראת "ערוות הארץ". עיקר תרבותה הייתה עריות. עליהם אמרו חכמים: "מה היו עושים? איש נושא איש ואשה נושאת אשה ואשה לשני אנשים" (רמב"ם הלכות איסורי ביאה כא, ח).

ובחוקתיהם לא תלכו - להזהר מתרבות מצרים

חכמינו למדו מפרשה זו להזהר מכל תרבות מצרים. כך מביא רש"י שם. על המילים "ובחוקתיהם לא תלכו" - מה הניח הכתוב שלא אמר? אלא אלו נמוסות שלהן דברים החקוקין להם כגון טרטיאות ואצטדיאות. וכך כתוב בשו"ע (יו"ד קעח) "אין הולכין בחוקות העובדי כוכבים (ולא מדמין להם). ולא ילבש מלבוש המיוחד להם. ולא יגדל ציצת ראשו כמו ציצת ראשם. ולא יגלח מהצדדין ויניח השער באמצע. ולא יגלח השער מכנגד פניו מאוזן לאוזן ויניח הפרע. ולא יבנה מקומות כבנין היכלות של עובדי כוכבים כדי שיכנסו בהם רבים, כמו שהם עושים: הגה - אלא יהא מובדל מהם במלבושיו ובשאר מעשיו וכו'".

להתקדש בשמירת העיניים

בפרשת ציצית אנו לומדים לשמור על מראה עינינו "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם". אחרי לבבכם - מחשבת עריות. ואחרי עיניכם - ראיית עריות. התורה אומרת כי אנחנו לומדים להתקדש בקדושה הזו כי זו התכלית של יציאת מצרים. "אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני ה' אלהיכם" (במדבר טו, ט).

תיקון למי שחטא בעריות

אין זמן יותר טוב לתיקון חטא העריות מזמן השובבי"ם. כך אמר לי מו"ר אבא זצוק"ל כמה פעמים, כששאלתי איך יתקנו את חטאם אנשים שנפלו בעריות, והשיב לי שיצומו כל שנה בכל ימי חייהם יום אחד או שניים בתקופת השובבי"ם. ובאמת התיקון שונה מאדם לאדם: יש שנכשל במחשבה ויש שנכשל במעשה, יש שנכשל פעם אחת ויש שנכשלו פעמים רבות, יש נכשל בעצמו ויש מחטיא גם אחרים. לכן התיקון הוא שונה מאחד לאחד, לפי מדרגתו ולפי מדרגת עוונות.

בתקופת השובבי"ם אנו צריכים לאמץ לעצמנו דיבורים נקיים מכל חשש איסור של שקר וחנופה, לשון הרע ורכילות, נדרים ושבועת שווא, קללות והלבנת פנים

באפו כי בָּמָה נִחְשָׁב הוּא". הוא אומר "וְשֵׁחַ גְּבַהוּת הָאָדָם וְשִׁפְלֵ רוּם אֲנָשִׁים וְנִשְׁגָּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא". וזה מה שאנחנו רואים בעינינו.

מלא כל הארץ כבודו

כשנפלים העריצים מתגלה שם ה'. כך אנחנו אומרים בתפילה של ימים נוראים. "וּבְכֵן צִדִיקִים יִרְאוּ וְיִשְׁמְחוּ וְיִשְׁרִים יַעֲלוּ. וְחַסִּידִים בְּרַנָּה יִגִּילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפֹץ פִּיָּה. וְהִרְשָׁעָה כָּלָה בְּעֵשֶׂן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מִמְשַׁלֵּת זְדוֹן מִן הָאָרֶץ" ואחר כך באה מלכות ה' "וְתִמְלֹךְ אֲתָה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר מְקוֹדְשֶׁךָ. כְּפָתוּב בְּדַבְרֵי קְדְשֶׁךָ: יְמִלֶךְ ה' לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדָר וָדָר הַלְלוּיָהּ".

להרגיש את ה' - וְנִשְׁגָּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא

העבודה הרוחנית בתקופת השובבי"ם היא לקיים בתחילה "שוית' ה' לנגדי תמיד". להיות מודעים לנוכחות השם בכל רגע. לראות כי מלא כל הארץ כבודו. להודות לו על הניסים שיש בכל יום, ועל הנפלאות שיש כל הזמן. אחרי שמודים על כך יודעים כי "נִשְׁגָּב ה' לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא" אין עוד מלבדו. זוהי העבודה הרוחנית שלנו עכשיו, בתקופת השובבי"ם. וכשה' נמצא - יש שמחה שנאמר "הוֹד וְהַדָּר לְפָנָיו עַד וְחֲדָוָה בְּמִקְוָמוֹ" (דברי הימים א פרק טז כז).

תיקון העצבות

התיקון שלא נעשה ביציאת מצרים

אחד התיקונים החשובים בשובבי"ם הוא תיקון העצבות והמרמור שלא נעשה ביציאת מצרים. כך מתארת התורה את תחילת הנפילה במילים "וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאַנְּנִים רַע בְּאֶזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּרָה" (במדבר יא). התלונות הללו ליוו את בני ישראל ארבעים שנה והשיא שלהם היה בחטא המרגלים שבו הם בכו בכיה של חינום. כך אומרת התורה שהגלות באה בגלל חוסר שמחה "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֹב כָּל" (דברים כה, מז). את החטא הזה צריכים לתקן בדורינו.

אדם וחווה נענשים בעצבות שהביאו על עצמם

החטא הזה מתחיל מאדם וחווה שהיו צריכים להיות הכי שמחים בעולם בהיותם בגן עדן וכל העולם שלהם. כך הם התנהלו עד שנמשכו לדעת הנחש שאמר להם כי אלוקים מקנא בהם ושונא אותם ולכן הוא לא מרשה להם לאכול מעץ הדעת. באותה שעה הם מתחילים להרגיש מופסדים ומנוצלים על ידי ה'. כופרים בטובה שקיבלו מה' ועל כך הם נענשים בעצבות שהביאו על עצמם. "אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר הָרְבָּה אָרְבָּה עֲצֻבוֹתָ וְהִרְבֵּה בְּעֵצִי בָנִים וְאֶל־אִישׁךָ תִּשְׁקָתְךָ וְהוּא יְמַשְׁלֶכְךָ" (בראשית ג, יז). גם האיש קולל בעצבות "אָרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעֵבֶרְךָ בְּעֵצְבוֹן תֹּאכַלְנָהּ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (בראשית ג טז-יז).

נח מתחיל לתקן את חטא העצבות

נח מתחיל לתקן את חטא אדם הראשון ומוריד מעט מהגיעה והעצבות של האדם בעבודת האדמה. "וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֹר, זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמִעֲצָבוֹן יִדְּעוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אָרְבָּה ה'" (בראשית ה, כט). ואומר על כך המדרש (תנחומא בראשית): "עד שלא נולד נח עושין מלאכה בידיהם לכך כתיב וּמִעֲצָבוֹן יִדְּעוּ. נולד נח התקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות וכל כלי מלאכה".

יציאה מתרבות האונאה של מצרים

בזמן השובבי"ם אנחנו גם יוצאים מהתרבות הקולקלת של מצרים. כך מלמדת אותנו התורה לצאת מתרבות מצרים גם אחרי שיצאנו משם "וְכִי יִגְדֹר אֲתָךְ גֵּר בְּאֶרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לְכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֲתֶכֶם וְאֶהְבֶּתְ לוֹ כְּמוֹךָ כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא ט). תזכור את הצער שהיה לך בהיותך גר במצרים ואל תעשה כן לאנשים אחרים.

יציאה מתרבות העוול - מסחר הוון

כך מזהירה התורה, לא לעשות עוול במסחר כמו שעשו במצרים. "לֹא תַעֲשֶׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמִּשׁוּנָה: מֵאֲזַנֵי צֶדֶק אֲבִי צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהָיוּ צֶדֶק יִהְיֶה לְכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם". תמכור ותקנה ביושר ולא ברמאות ובעוול כמו שהיו המצרים מרמים ועושקים את ממונם של אנשים אחרים.

יציאה מתרבות הניצול של מצרים

כך מזהירה התורה, להתייחס נכון לעבדים ולאנשים החלשים האחרים. כך מזהירה התורה על השבת, שלא נשעבד את הגרים והחלשים כמו שעשו המצרים. "וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שִׁבְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֲתָה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וְשׂוֹרֶךָ וְחֲמֹרְךָ וְכָל בְּהֵמַתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ כְּמוֹךָ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְאֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשֶּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת" (דברים ה).

תיקון גאוות המנהיגים העריצים

פרעה שחשב את עצמו לאלוהים

שיריים לתרבות מצרים המוקולקלת נמצאים גם בדורנו, הדוגמה המפורסמת היא של פרעה שמרגיש עצמו אלוהים ופסלים ענקיים שלו היו מככבים בכל ערי מצרים. העם עבד עבודת פרך בשביל להקים את כל הפסלים הענקיים האלה שהיו בכל מצרים. וכאשר פרעה חשב את עצמו לאלוהים באמת - הוא לא מכיר במלכותו של ה'.

נפילת פסלי המנהיגים בימינו

אנחנו זוכים להיות בתקופה שבה נופלים אלילי אדם. לפני שלושים וחמש שנים הפילו את האנדרטאות של לנין וסטאלין בהכחדת מלכות העריצות של רוסיה. בימינו נפלו עריצים אחרים, המפורסם שבכולם זה כמונבן אסד. פסלים של אביו מילאו את כל סוריה והעם היה מדוכא כדי לארח את "האלוהים הגדול" חאפז אסד. בימינו נפל גם שליט וונצואלה ניקולס מדורו. וגם חסן נסראללה שחשב את עצמו מעל כולם. דיכא את עמו בשביל להעלות את עצמו, כביכול בשם השם. כך נפל גם סינאוואר ועוד הרבה עריצים שדיכאו את העם שלהם וכיסו את שם השם - הם נפלו.

נבואת ישעיהו על הגאולה

הנבואה של ישעיהו על הגאולה "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂא מִגְּבְעוֹת וְנִהְרָו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם". מומשיכה בפרק נפילת אלילי האדם. עליה אומר ישעיהו "חֲדָלוּ לְכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה

סיפורים על הרב זצ"ל

ניצל מדג

בשנה הראשונה שעשינו תענית דיבור בבית-הכנסת "מעשה נסים", לקחתי על עצמי את הארגון ביחד עם משפחת לופס. כבוד הרב זצ"ל שאל אותי: איזה אוכל אתה מביא לאנשים בבית-הכנסת? הוא רצה לבדוק שהאוכל יהיה כשר למהדרין, בלי חשש. לאחר האישור שלו קניתי את המצרכים והכנתי את האוכל. והנה הרב מגיע בעצמו לבדוק איך אני מכין את המאכלים.

בין השאר ביקשנו להגיש דג טונה. הבאתי לרב כמה סוגים, כדי שיאמר לי מה להביא. בעקבות זה הבנתי שיש סוגים של שימורים שכתוב עליהם "טונה", והם עלולים להכיל דגים לא כשרים. ואם אין הכשר מסודר ואחראי - עלול להיות בכך איסור. כמו כן יש דגים שמבושלים על-ידי נוכרים, והכמינו אסרו לאכול אוכל שבושל על-ידי נוכרים.

בדיעבד התברר לי שכבוד הרב לא אוכל טונה בכלל, רק סרדינים שרואים את הקשקשים שלהם ואין שום חשש שמא התערב כריש במקום טונה בתוך הקופסא, בלי שום אפשרות לזהות את הטעות.

(שלום קנוניאן, נהג הוותיקן של הרב)

ותיק פנחמות, זוכר ברית אבות

סיפר הרב אריאל לוי מחברון: גם כשהיה מורנו הרב אליהו בבית החולים בטיפול נמרץ, דעתו הייתה לחזק אחרים. סיפר לנו הרב משה לוינגר זצ"ל שכאשר חלה והיה בבית החולים "שערי צדק", היה שם גם מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל, וכשפגש הרב אליהו את הרב לוינגר שאל אותו: אתה פה? מה אתה עושה פה? אתה צריך להיות בחברון!

כאשר היה מו"ר הרב מרדכי אליהו בחברון בליל יום העצמות התשס"ד הוא ניגש אחרי הדרשה לרב לוינגר ואמר לו על ההתיישבות בחברון: בפסח זה התחיל? יש אומרים שאמר לו כן להראות הערכה למפעלו ולחוקו. ויש אומרים שאמר לו כן, להראות שההתיישבות בחברון היא המושך לפסח שיצאו בו אבותינו ממצרים. בחינת מה שאמרו חכמים "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", ומשמעותה שאנחנו ממשיכים את קיום ברית האבות בכל מקום ובכל זמן, ובמיוחד בבניין חברון שהוא היה תחילה וראש לכל ההתיישבות של עם ישראל ביהודה ושומרון.

ופדונוי ה' ישבון וקאו ציון ברנה ושמתת עולם על ראשם

סילוק העצבות יהיה בעת הגאולה, כך התנבא הנביא זכריה "הינה ביום ההוא נאם ה' צבאות אקרית את שמות העצבים כן הארץ ולא יקרו עוד, וגם את הנביאים ואת רוח הטימאה אעביר מן הארץ" (זכריה יג ב). ותיקון נזקי העצבות יהיה בבנין ירושלים ובקבוץ גלויות. "בונה ירושלים ה' נדתי ישראל יבנס: הרפא לשבויי לב ומחפש לעצבותם" (תהלים קמז). והתיקון הגדול של השמחה מתקיים בעת שיבת ישראל לארצו. שנאמר "ופדונוי ה' ישבון וקאו ציון ברנה ושמתת עולם על ראשם ששון ושמחה ישגו ונסו יגון ואנחה" (ישעיהו לה י).

תשובה כהלכה

חצו זיקור. אני לומד בישיבה שלומדים שם גם קצת לימודי חול ואני חצה לעשות תענית דיבור. האם לעשות תענית דיבור כל היום ורק להקשיב לשיעור ולא להשתתף, או לעשות חצי יום עד שיעורי החול? עד חצות לעשות לגמרי. אחרי אחרים תדבר רק מה שחייב ללימודים.

תפילה שוריה. האם יש תפילה או בקשה מיוחדת לימי השובבים? בוודאי יש תפילות בספר של הרב יצחק אלפיה, קונטרס היחיאי.

זיקור קתוליס. קיבלתי על עצמי בלי נדר לעשות תענית דיבור לכפרה, וביום המועד שחתי ודיברתי בבוקר בין עלות השחר להנף ומיד מזכרתי. האם עלי להשלים? האם צריך יום נוסף על מה שטעיתי ודיברתי? אם קיבלתי על יום מסוים תענית דיבור, אין צריך להשלים (ש"ע א"ח תקסח א).

האר"י ז"ל מסביר שהקלקול של אדם הראשון מתגלגל וממשיך במצרים, המצרים רוצים להעציב את עם ישראל וישימו עליו שרי מסים למען ענתו בסבלתם" (שמות א, יא). זו כוונת חז"ל שמספרים לנו כי בניית פיתום ורעמסס לא נועדו לשם הבניין, אלא לשעבד את ישראל (מדרש רבה שמות, א י) מכאן נבין קצת למה פרעה מצווה להרוג את הילדים, לזרוק בנים ליאור טרף לתנינים. לרחוץ בדם תינוקות. אכזריות שנועדה להרבות עצבות בעולם.

עם ישראל ממואן להיכנע לקליפת העצבות

עם ישראל ממואן להיכנע למצרים ולכן הוא מנצח. המצרים מנסים להביא דיכאון לעם ישראל, שיפרשו מנשותיהם ולא ילדו יותר ילדים. אבל בנות ישראל מומשיכות ללדת ילדים ומביאות חיים לעולם. "פי חיות הנה" (שמות א, יט). מרים מעודדת את אביה להמשיך בחיים. משה נולד, והבית כולו מתמלא אורה. פניו עתידים להגביר אור ולהיות כפני חמה. בנות ישראל יוצרות תופים לשמחה, ובני ישראל יוצאים ממצרים ביד רמה ושרים בשמחה על ים סוף.

עבודה זרה ושמה עצבים

קליפת העצבות נמצאת בעבודה זרה הקשה ביותר שנקראת "עצבים". "הלא פאשר עשיתי לשמרון ולאליליה כן אעשה לירושלם ולעצביה" עצבי ירושלים נמצאים בגיא בין הינם, שם הם עושים את הצער הגדול ביותר: "וישפכו דם נקי דם-בניהם ונבנותיהם אשר זבחו לעצבי כנען" (תהלים קו לת. וראה ירמיהו מד יט). בגללה היו פוצעים את עצמם עובדי הבעל בימי אליהו הנביא "ויקראו בקול גדול ויתגדדו כמשפטים בתרבות וקרמחים עד שפך דם עליהם" (מלכים א יח כח).

העצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם

על כן צריך מאוד להזהר מהעצבות במיוחד בימים השובבים "העצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם שהרי העבודה זרה נקראת על שמה (תהלים קטו, ד) 'עצביהם פסף ונהב מעשה ידי אדם'. ומאמר (הושע ד, יז) 'חבור עצבים אפרים הנח לו'. וכן אין לה שייכות עם השי"ת כמאמר (דברי הימים א' טז, כז) 'הודו וחדרו לפניו עלו וחדדו במקומו' ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה", כפי שאומרת הגמרא (שבת ל ע"ב. פרי הארץ מטות ומסעי).

בשאר התפילה נמשך לו נזק נפלא גדול על ידי עצבותו

לכן כותב האר"י ז"ל: "אסור לאדם להתפלל תפלתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפלה. אמנם בעת שמתודה הודוי ומפרט חטאיו או טוב להתעצב בלבד, אבל בשאר התפלה נמשך לו נזק נפלא גדול על ידי עצבותו. אבל צריך להראות לפניו ותבדוק הכנה גדולה באימה ויראה, אמנם תהיה בשמחה יתרה וגדולה בכל האפשר בדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתרה, ואם משמשו בעצבות עבודתו נמאסת לפניו, וכמעט שעקר המעלה והשלמות והשגת רוח הקדש תלויה בדבר זה, בין בעת תפלתו ובין בשעושה איזה מצוה משאר המצוות וכמו שאמרו בגמרא מההוא דהיה קבדח טובא כו' ואמר תפלין קא מנחנא. ואל תבו לענון זה פי שקרו גדול מאד" (תחילת שער הכוונות).

שמחה במצוות מביאה רוח קודש

עוד כתב האר"י בשער רוח הקודש: "הנה צריך האדם בעת קיומו כל מצוה ומצוה, או בהתעסקו בתורה, או בשמתפלל התפלה, להיותו שמה וטוב לב, יותר מפאשר מרויח או מוצא אלף אלפים דינרי זהב וכמו שמצינו (ברכות ל:) על החכם שהוא אפיו ע"ה, דהוה קאים קמיה דרבה ויהא קא בדה טובא ואמר תפלין קא מנחנא וכו' והוה פיו הפסוק 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל' (דברים כח), פ' תשמח יותר, מפאשר תרויח רב כל ממון שבעולם, וזה מרב כל, פרוש יותר מפאשר הוא רב כל" (ש' רוח"ק ח:). "גם מדת העצבות בעצמה, היא מדה מגנה מאד, ובפרט הרוצה להשיג חכמה ורוח הקדש, ואין דבר גורם מניעת ההשגה, אפיו אם יהיה ראוי אליה, כמו מדה של העצבות. והעד בנה, מה שאמר התוב ועתה קחו לי מגנן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב' ג) וכמה ראיות אחרות".